

כדתניא בברייתא:

רבי שמעון אומר, נאמר בפרשת שחיטת חוץ "וזרק הכהן את הדם על מזבח ה', פתח אהל מועד", ומשמע שרק בפתח אהל מועד צריך להקטיר דוקא על מזבח. ולא כשמקטירין בבמת יחיד בשעת היתר במות.

לפיכך, גם אם העלה על הסלע או על האבן, חייב.

בעי רבי יוסי ברבי חנינא: קרן המזבח, וכבש ויסוד וריבוע המזבח, שמעכבין במזבח המשכן, מהו שיעכבו בכמה של יחיד?

אמר ליה רבי ירמיה תניא בברייתא: קרן וכבש וריבוע ויסוד מעכבין בכמה גדולה של ציבור, ואין מעכבין בכמה קטנה של יחיד (85).

מתניתין

אחד קדשים כשרין ואחד קדשים פסולין, קט-א שחיה פסולן בקודש, שנפסלו בפנים העזרה [כגון בשר זבח שלן, או שיצא חוץ למחיצתו, או שנשחט במחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו], והקריבן בחוץ, חייב. כיון שאילו עלו בפנים הדין הוא שלא ירדו, (86) לכן הם נחשבים כקרבן ה"מתקבל בפנים", וחייבין על העלאתן בחוץ. (87) שנאמר

ומקשינן: אם מדובר בשעת היתר הבמות, למה שנינו שהמקטיר "חייב"? והרי "יצא" מיבעי ליה לומר, שהרי עשה מצוה בהקטרתו.

ומבארנין: הכי קאמר: הואיל ובשעת היתר הבמות הקטרה על סלע נחשבת הקטרה, לפיכך, גם בשעת איסור הבמות, אם העלה על הסלע או על האבן, חייב.

פשיטא שבהקרבת חוץ אין מעכבין, כי נעשית על גוף המזבח.

86. בזרע אברהם [כג, כו] הקשה, הרי גם פסולים שבמזבח החיצון דינם לירד, מזבח הפנימי מקדשן [כדלעיל כו, ב], ויחשבו משום כך כראויין לפתח אהל מועד ויתחייב עליהן בחוץ.

ובשטמ"ק [לעיל שם אות ג] כתב שהמזבח הפנימי מקדש דוקא קמצים שלא קידשו בכלי, אך אינו מקדש פסולין שעלו עליו לענין שלא ירדו עי"ש.

87. תוס' לעיל [נט, ב] כתבו שרק על העלאה חייב בקדשים הראויין לפנים שדינם "לא ירדו" אך אינו חייב על שחיטתן, אולם אח"כ [סא, א

דיני קרבנות, שהרי רש"י לעיל [טז, א] הוכיח מקרבן מנוח שזר כשר בכמה, וראה מה שהרחבנו שם.

85. בליקוטי הלכות [בעין משפט] העיר שהרמב"ם השמיט דין זה שאין צריך קרן וכבש וריבוע ויסוד, ולא הביאו בדיני שחיטת חוץ [פ"ט ממעה"ק]. וראה בחזו"א שכתב, שצריך שיהא שיעור מזבח שיש בו מקום מסוים בגובה י' טפחים וברוחב ד' על ד', והטעם לכך משום שצריך גוף המזבח [ראה פ"ב מבעי"ב הי"ז שאין מדותיו מעכבין רק שיהיה לפחות ג' אמות וכו'], וקרן וריבוע וכדומה, אף שהם מעכבין במזבח, אינם גופו, ואינם נצרכים בכמה ובחוץ. ואף שרבי יוסי בר חנינא דן בכמה קטנה אם היא ראויה להקרבה בלי פרטים אלו, מכל מקום

מניין לרבות אימורי אשם ואימורי הטאת ואימורי שאר קדשי קדשים דהיינו כבשי עצרת ואימורי קדשים קלים? תלמוד לומר "זבח", לרבות את אלו.

[מניין לרבות את הדם? תלמוד לומר "או זבח".⁽⁸⁹⁾]

מניין לרבות ולחייב על העלאת הקומץ והלבונה של מנחת נדבה והקטורת ומנחת כהנים, שהיא מוקטרת כליל וראויה להעלאה כקומץ מנחת ישראל [אבל שיירי מנחת ישראל נאכלין ואין ראוין להעלאה בפנים ולכן אינו חייב על העלאתם], ומנחת כהן משיח, היינו עשירית האיפה שכהן גדול מביא כל יום, והמנסך שלשת לוגין יין,

"לעשות אותו לה", ודרשנין, כל הנעשה לה' חייבין עליו בחוץ. וכל שאינו נעשה לה', אין חייבין עליו בחוץ.

המעלה כזית מן העולה ומן האימורים,⁽⁸⁸⁾ חצי זית מזה וחצי זית מזה, בחוץ חייב. כי העולה היא כולה כליל לה', לכן מצטרפים זה לזה.

גמרא:

תנו רבנן: נאמר לגבי העלאה בחוץ [ויקרא יז, ח] "איש איש אשר יעלה עולה".

אין לי שחייב בחוץ אלא כשמעלה עולה,

ולדבריהם מוכח שהגירסא במשנה היא "ומן האימורין", דהיינו, שמצטרפת העולה עם אימורי קרבן אחר לאיסור העלאה בחוץ, כי אילו הגירסא כמובא ברש"י "ומאימוריה", דהיינו, של העולה, הרי כולה הקטרת בשר, ואין זה צריך לצירוף. ואכן דעת רש"י במעילה [טו א ד"ה למעילה] ובכריתות [טז א ד"ה ה'] שמצטרפין שני קרבנות לשיעור העלאה בחוץ. אך הקרן אורה בסוגיין הוכיח מדברי תוס' שלא מצטרפין. וראה עוד להלן.

89. הוספת השטמ"ק [אות ג] והם דברי רבי עקיבא לעיל [קז א] שלמד מריבוי "או" לחייב את הזורק. וכבר ביארנו שם שהריבוי נצרך דוקא במוקטרי חוץ, כי במוקטרי פנים חייב על הזריקה כי כל גמר עבודה התרבה מהעלאה [לקמן קטו, ב] ורק אם נשחט בחוץ שאין בו דיני עבודה צריך קרא לחייבו כעושה חלק מהקרבת קרבן, עי"ש.

ד"ה קודם] כתבו שכל הזבחים שנשחטו קודם פתיחת דלתות היכל פסולין, שאילו פסול זה נאמר דוקא בשלמים, היה חייב על שחיטת שלמים בחוץ כי היה נחשב פסולו בקדש, ומבואר שגם בשחיטה חייב על פסולין שלא ירדו, וכן הוכיחו [יב, א ד"ה יום] ממה ששינו להלן [קיב, ב] שמחוסר זמן ששחטו בחוץ פטור שבהכרח אף אם עלה ירד, ומשמע שאילו לא ירד חייב גם על שחיטה. וכן מפורש בתוס' יומא [סג, ב ד"ה שלמים].

וכבר הראה שם הגרעק"א שלכאורה דין זה מפורש בככורות [טז, א] שחייב על שחיטת בעל מום בחוץ משום שאם עלה לא ירד.

88. במקדש דוד [ה, ג] ובחידושי הגרי"ז [הל' מעה"ק] הוכיחו שאין דין הקטרת אימורין בעולה, אלא הקטרתה כליל היא מדין הקטרת בשר [עי"ש מקורותיהם] [וכן מוכח מדברי רש"י צ ב ד"ה שכן, אך מדבריו בדרך ב א ד"ה כשרים לא משמע כן].

שזהו פחות שבנסכים, ושלשת לוגין מים, שמוקדשין לניסוך המים בחג? (90)

תלמוד לומר "ואל פתח אהל מועד לא יביאנו", ודרשינן, כל הבא לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ.

ואין לי אלא קדשים כשרים. מנין, לרבות ולחייב גם על העלאת חוץ של פסולין, שנפסלו בפנים ודינם הוא שאם עלו לא ירדו

[אך אין ללמד מ"לא יביאנו", שהרי אינם ראויים לבא לכתחילה], כגון הלך, קרבן שהלינוהו ועבר עליו לילה. והיוצא חוץ לחומה (91). והטמא שנטמא, וקרבן שנשחט במחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו. וקרבן שקיבלו פסולים וזרקו את דמו. והניתנין דמם למטה שנתנן למעלה. והניתנין למעלה שנתנן למטה (92). והניתנין בחוץ, על מזבח החיצון, שנתנן בפנים על הפנימי. והניתנין בפנים שנתנן בחוץ. וקרבן פסח וקרבן

עבודת חוץ, [והגר"ח כתב שגם לרבי יהודה רק לגבי הקרבן נחשב כנשפך הדם, אך בדם עצמו חלה זריקה] ונמצא שיוצא אינו כשאר פסולין שחייב עליהן רק משום שהם ראויים לקודש ש"לא ירדו" ומסתבר שלא נכתב אלא אגב שאר הפסולין.

והגרי"ד סולוביציק ביאר שהריבוי נצרך באופן שיצאו כל האימורין קודם זריקת דמים ונמצא שהדם פסול לזריקה משום שאין בשר, ולכך צריך ריבוי על יוצא ולחייב עליו מצד שהאימורין ראויין למזבח שאם עלו לא ירדו והיינו אפילו לרבי יהודה שאומר ביצא הדם ירד, וכן מבואר בחזו"א [יט, כז].

92. תוס' לעיל [כו ב ד"ה אמר. כז, ב ד"ה לאו] כתבו שלדעת רבי יהודה הניתנין למטה שנתנן למעלה נחשב כזריקה במקומו. וכתב האור שמח [פ"ב מפסוהמ"ק ה"י ד"ה הרי] שלדבריהם נמצא מוכח מהברייתא כאן [שהיא לדעת רבי יהודה, וכדלעיל] שזריקה שלא במקומו אפילו אם נחשבת כמקומו, אינה מועילה להקטרת האימורין לכתחילה. כשם שאין הבשר מותר לאכילה. שהרי לולי הריבוי לא היה חייב על הקטרת האימורין בחוץ, אף שלרבי יהודה זריקת דמן שלא במקומו כמקומו דמי. וראה שפת אמת לעיל [כו, ב] וחזו"א [ז,

90. תוס' לעיל [קח א] כתבו שברייתא זו כרבי יהודה, שהרי לא ריבתה בסמוך את הפסולין של נשפך הדם ונשחטה בלילה משום שלדעת רבי יהודה פסולין אלו אף אם עלו ירדו. [ואמנם להלן קיא ב אמרו שאם שחט בחוץ בלילה חייב, וכן פסק הרמב"ם פ"ח ממעה"ק הי"ז].

ובתוספת קדושה תמה שלדעת רבי יהודה בחג היה מנסך בלוג ולא בשלשה [סוכה מט, ב] ולכן כתב שהתנא בברייתא סובר כרבי יהודה בפסולין אלו אך בניסוך המים חולק עמו. אמנם יתכן שגם רבי יהודה מודה לעצם המיעוט של שלם ולא חסר אלא שנקט שהוא בלוג.

91. החפץ חיים [בביאורו לתו"כ אחרי פ"י ה"ג] העיר שהרי בכל העלאת חוץ נפסל הקרבן ביוצא [וכבר דנו בטעם חיובי המשנה לעיל ובגמרא קח, א] ולמה הוצרך הכתוב לרבות "יוצא"? וביאר, שבכל העלאת חוץ מדובר באופן שהוציא בתחילה את הדם מבפנים לחוץ בכדי לזרוקו, וכיון שהיה ראוי מתחילה להזרק בפנים חייבתו תורה בחוץ, והריבוי נצרך לאופן שיצא הדם לחוץ ונפסל, ורק אז נטלו לזרוק בחוץ, וקמשמע לן שגם באופן זה חייב.

ובתוס' לעיל [קח, א] כתבו שחייב על זריקת דם שיצא אפילו לדעת רבי יהודה ש"יצא הדם ירד", כיון שכל פסולו משום יוצא אינו פוטר על

משמעותו "הראוי ליעשות", אפילו אינו ראוי לבא מחוץ לפנים. וכיון שפסולים אלו אם עלו לא ירדו, והכהן נזקק להם, או להפך בהם בצינורא⁽⁹⁴⁾ או להעלותן מראש המזבח למערכה, לפיכך הם נחשבים ראויים ליעשות⁽⁹⁵⁾.

הטאת ששחטן שלא לשמן בפנים⁽⁹³⁾ ונפסלו. כל אלו מניין שהמעלה מהן בחוץ אחר שנפסלו, שהוא חייב?

תלמוד לומר "לא יביאנו לעשות אותו", ודרשינן, כל המתקבל בפתח אהל מועד, חייבין עליו בחוץ. כי "לעשות אותו"

והחזו"א [יט, לז] כתב שכוונת תוס' לקמן [לגבי ק"ק ששחטין בדרום] שאמנם לא נעשו לחמו של מזבח ולא חל עליהם דין הקטרה ואין צריך להקטירם, אבל ההקטרה מתקיימת בהם ואין בה איסור ולפיכך אין צריך להורידן מהמזבח. ולביאורו נמצא שכוונת רש"י שאין חיוב בחוץ אלא כשצריך לעשות בהם מעשה להקטירן, אך פסולין שרק אפשר לקיים בהם הקטרה אינם נחשבים כמתקבל בפנים, וראה הערה הבאה.

95. כך פירש"י, ומשמע מדבריו כי אף שעדיין לא עלה על המערכה, כיון שעלו על המזבח ודינם לעשות בהם מעשה הקטרה נחשב כמתקבל בפנים, אך היינו דוקא כשצריך לעשות בהם מעשה, אך מה שמתקיימת בהן הקטרה אינו מחשיבם כראויים להעשות, וכנ"ל, וכבר הבאנו שהחזו"א [יט, י] כתב שאין חיוב על זריקת דם פסול בחוץ, [למאן דאמר שאם עלה ירד] כי אף שקלטיה מזבח [תוס' פז, א ד"ה כלין] אינו נחשב כ"ראוי לפתח אהל מועד", ומפרש"י כאן מוכח שגם "אינו להעשות", כי אין חיוב לזרוקו.

[ואף לדעת הגר"ח שדם הנפסל ביוצא מתקיימת בו זריקה, כיון שלגבי הקרבן נחשב כנשפך, אין חיוב לזרוקו, ואף כשיעלה למזבח לא יחשב כמתקבל בפנים. ונמצא שלדעת רש"י אי אפשר ליישב כהגר"ח שדם שיצא חייבין על זריקתו בחוץ משום שחלה בו זריקה].
אולם הרמב"ם בפיה"מ [ופי"ט ממעה"ק

א, ליקוטים א, יא] ומשנת רבי אהרן [יב, ח] שדנו בזה.

93. תוס' לעיל [נט, ב] הסתפקו בפסח וחסטת ששחטן שלא לשמן בחוץ חייב, והיינו על עצם השחיטה, אך פשיטא שאם העלן אחר כך חייב על ההעלאה כמבואר בברייתא כאן. וכבר הבאנו לעיל שדעת תוס' בשאר דוכתי שגם בשחיטה חייב אם מתקבל בפנים לענין שלא ירדו.

94. המשנה למלך [פ"ג מפסוה"מ ק ה"ו] והגרעק"א [שם] כתבו שגם לדעת רבי יהודה שנשחטה בלילה ונשפך דמה אף אם עלו ירדו, מכל מקום אם משלה בהם האור לא ירדו, וכמשמעות דברי תוס' להלן [ק"ט ב ד"ה בעי].
ובטהרת הקודש הביא רביה מסוגיין שאף במשילת האור ירדו, שהרי אילו מועילה להם משילת האור למה לא כללה הברייתא פסולין אלו בין הדברים ש"ראויין להעשות" והלא אם משלה בהם האור צריך הכהן להפך בהם בצינורא, כפירש"י [עיי"ש שדחה ההוכחה מתוס' להלן].

ויש לדחות ראייתו לפי ביאור הגר"ח [פ"ג מפסוה"מ ק ה"ח הובא לעיל כ"פ], שמשילת האור אינה כמו עליה למזבח שמפקיעה את הפסול מהקרבן, אלא אין מורידין את הפסולין שנעשו לחמו של מזבח, ואין בהם שם מוקטירין עד שיעשו קודם לחמו של מזבח, ונמצא שאינם ככל הפסולין שכבר עתה נחשבים מתקבל בפנים אם יקדשם מזבח.

שנינו במשנה: המעלה בזית מן העולה ומאמוריה בחוץ חייב.

ודייקנן: עולה ואימוריה, אין, הרי הם מצטרפים, ומשמע כי שלמים ואימוריהן,

לא, אין בשרן מצטרף לאימוריהן לכזית העלאת חוץ⁽⁹⁶⁾, והטעם לכך הוא, כי בשר שלמים אינו בר הקטרה, ואינו נכלל באיסור של "אל פתח אהל מועד לא יביאנו"⁽⁹⁷⁾.

ההקטרה הרי אין חילוק אם הקטיר מקרבן אחד או שנים, אך אילו השיעור הוא בקרבן המוקטר [כמו שמצינו שצריך שיהא שלם] הרי אי אפשר לצרף כזית משני קרבנות.

ובאופן נוסף יתכן לבאר, שנחלקו האם החיוב על שחיטת חוץ הוא משום שעשה כהקטרת פנים, ובפנים לא מצטרפין שני קרבנות לריצוי אחד, או שהחיוב הוא בעצם הקטרת חוץ ואינו תלוי בהקטרת פנים [לענין שיעור] ולכן חייב גם על כזית משני קרבנות.

ותוס' [ד"ה עולה] כתבו שאי אפשר לפרש שהנידון על צירוף לגבי העלאה בחוץ שהרי במשנה מדובר גם לגבי נסכים, ואף שחייב עליהם בפני עצמן בחוץ אינם מצטרפין לשיעור, והאחרונים דנו האם כוונתם ששני קרבנות אין מצטרפין או משום ששתי עבודות הן.

אכן אם החיוב הוא על "מעשה ההקטרה" ולא על "עבודה" מובן למה מצטרפות שתי עבודות אף אם השיעור הוא בקרבן המוקטר, מצטרפין שני קרבנות וכמש"כ בליקוטי הלכות שהתנא במשנתנו סובר שהשיעור בכזית ולא באבר שלם, ושיעור זה יכול להצטרף גם משני קרבנות, כי החיוב רק על הכזית המוקטר ולא על כל ה"קרבן".

97. בטהרת הקודש תמה שהרי להלן [קטו, ב] תנו רבנן: "עולה" מה עולה שהיא ראויה להעלאה אף כל שראוי להעלאה, ולמה צריך לטעם שאינו מתקבל בפנים, אמנם להיפך אין להקשות למה צריך לדרשה של "עולה" כי צריך לפוטרו באופן שאותו חלק שהעלה אינו ראוי

ה"ז] גרס בדרשת הגמרא "לעשות אותו לה", וביאר שכל הנעשה לה' חייבין עליו בחוץ וגם פסולין אלו התחילו לעשות לה', וכן ביאר הלחם משנה ע"ש. וראה באבן האזל [שם הי"ד ופ"ח ה"ג] שנקט כי לדבריו יתחייב בחוץ גם על פסולים שאם עלו ידרו, ואף דם שיצא לרבי יהודה יתחייב עליו כי הקרבן נשחט בפנים ונעשה לה', ולפיכך דקדק וכתב שכל פסולין אלו נשרפין, וכוונתו לומר כי טעם המשנה "שהיה פסולין בקדש" אינו משום שפסולין אלו אם עלו לא ידרו, אלא משום שנעשו לה' ודינם בשריפה ולא בקבורה [כמבואר בפסחים פב ב] והיינו שהשחיטה היתה בהכשר, ופסולין שדינם בשריפה חייבין עליהן בחוץ.

ומרן הגרא"מ שך זצ"ל [במכתב שבסוף אבן האזל קדשים ב] תמה על ביאור הרמב"ם מהסוגיא בבכורות טז, א שהחיוב על שחיטת בעל מום בחוץ הוא רק באופן שדינו שאם עלה לא ירד, וכתב לו הגרא"ו, שהברייתות כאן ובבכורות חולקות בטעם החיוב, והביא משו"ת בית אפרים שלדעת רבי עקיבא חייב גם בשוחט בעם מום בדוקין שבעין, וטעמו כהרמב"ם וכסוגיין משום לעשות לה'.

96. הרדב"ז [פי"ט ממעה"ק ה"י] כתב שאימורי שלמים אין מצטרפין עם בשרם אך הם מצטרפין עם בשר העולה שחייב על הקטרתו בחוץ.

וכבר הבאנו במשנה שנחלקו הראשונים האם יש צירוף משני קרבנות לחיוב קרבן בחוץ. [והיינו משתי עולות, ולא מעולה ושלמים]. וצדדי המחלוקת בזה לכאורה תלויים בגדר השיעור באיסור זה, שאם השיעור הוא במעשה

משום פיגול. וכיון שהדם מתיר את הבשר לאדם ואת האימורין למזבח למה לא יצטרפו יחד לשיעור כזית של פיגול ונותר? והא תנן [מעילה טו, א]: כל הפיגולין מצטרפין, וכל הנותרין מצטרפין. ואם כן, למה לא מצטרף בשר שלמים עם אימורין?

קשיא פיגול אפיגול! קשיא נותר אנותר!

ומתריצין: פיגול אפיגול לא קשיא. כאן המשנה במעילה עוסקת באדם האוכל פיגול, שמצטרפין בשר ואימורין לחייב חטאת על אכילת כזית מהן, וזהו אפילו בשלמים. וכאן, מה שאמרו "עולה", אין, שלמים לא, במחשבת פיגול. מדובר באופן ששחט או זרק על מנת להקטיר חצי זית בשר עולה וחצי זית אימורין במחשבת חוץ לזמנו, שרק בעולה פיגול. אבל בשלמים, אם חישב לאכול או להקטיר חצי זית בשר וחצי זית אימורין, לא פיגול. שאין מחשבת אכילה מפגלת בנקטריין. ואין מחשבת הקטרה

תנינא⁽⁹⁸⁾ להא, שנינו את דברי משנתנו גם כברייתא.

דתנו רבנן: עולה ואימוריה מצטרפין לכזית להעלותן בחוץ. ומצטרפין לחייב עליהן משום פיגול, ונותר וטמא.

וסלקא דעתא שמדובר באוכל כזית בשר ואימורין מעולה שהיא פיגול או נותר, או שאכלה בטומאת הגוף. ודוקא בעולה מצטרפין.

ומקשינן: בשלמא להעלותן בחוץ, עולה דכליל, אין, מצטרפת עם אימוריה, אבל שלמים שאינן כליל, לא:

אלא לעניין פיגול, נותר וטמא, מאי טעמא לא מצטרף הבשר עם אימורין? והרי בין בבשר בין באימורים שייך דין פיגול נותר וטמא, כי כל דבר שיש לו דברים המתירין אותו, בין לאדם בין למזבח, חייבין עליו

98. בפנים מאירות הקשה למה הוצרכה הגמרא להקדים ולדייק שמשנתנו סוברת כברייתא זו, והרי הקושיא להלן מהמשנה במעילה תקשה גם בלי הדיוק ממשנתנו.

וביאר, שלולי ההוכחה ממשנתנו, היה ניתן לומר שלא הזכירה הברייתא "עולה" אלא לגבי העלאת חוץ, אך בפיגול גם שלמים מצטרפין, ואף שכבר שנינו במעילה בין צירוף לפיגול שבה הברייתא לשנותו אידי צירוף להעלאת חוץ, אך קושיית הגמרא היא כי כיון שכבר מצינו במשנה גם דין צירוף להעלאת עולה למה הוצרכה הברייתא לשנותו, ובהכרח שהחידוש הוא בצירוף לפיגול שאין שלמים מצטרפין, [ואדרבא צירוף להעלאת שנינו רק אטו צירוף לפיגול] ורק משום כך קשה מהמשנה במעילה

לפתח אהל מועד אך הקרבן כולו ראוי. ובספר זבח יעקב כתב ליישב, שלהלן מדובר בקדשים קלים ששחטן בחוץ, וחיובן מצד הקרבת קרבן בחוץ [ולא מצד "עבודה" בחוץ כמוקטרי פנים] ולולי המיעוט מ"עולה" היה חייב עליהן משום שהאימורים שהם חלק מהקרבן ראויין לפנים, ובמוקטרי חוץ אין החיוב על החלק המוקטר אלא על ה"קרבן". אולם הגדר של קרבן המתקבל בפנים שייך רק במוקטרי פנים שחיובן על מעשה העבודה בחוץ, וצריך שיהא החלק שעושה בו העלאת ראוי לפנים, ולפיכך המעלה בחוץ בשר שלמים שנשחטו בפנים פטור כי אינו ראוי להקרבה משום שעומד לאכילה. וראה ישוב נוסף בספר דביר הקודש.

מפגלת בנאכלין.

נותר אנותר נמי לא קשיא.

אין כזית אימורין לאכילת מזבח, ולכן, אפילו אם זרק אין חייבין עליהן משום נותר וטמא. שהרי אמרו לעיל

[מה, ב] רק בשר הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה, ומגזירה שוה למדו שכך הוא גם בנותר.

ומני בעל הברייתא? רבי יהושע היא!

דתניא: רבי יהושע אומר, כל הזבחים שבתורה, חוץ מעולה, שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב, זורק את הדם. דכתיב **קט-ב** "וזרק הכהן את הדם, והקטיר החלב". ודרשינן [במנחות כו, א] שאם נשתייר מהחלב, אף על פי שאין בשר, זורק עליו את הדם. אך, אם נשתיירו חצי זית בשר וחצי זית חלב, אינו זורק את הדם⁽⁹⁹⁾. כי לדעת

כאן במשנה במעילה ששינו מצטרפין, באוכל נותר סתם, והיינו אפילו בשלמים. וכאן, מה שאמרו "עולה" אין, שלמים לא, מדובר בשיניתותרו, שאבדו או נשרפו הבשר והאימורין עד שלא נזרק הדם, ונשתייר חצי זית מזה וחצי זית מזה. ולכן רק בעולה חייב משום נותר, כיון שכולה כליל, ויכול לזרוק עליהם את הדם, כי הם מצטרפין לאכילת מזבח.

אבל שלמים, אין חצי זית מבשרן וחצי זית מאימוריהן מצטרפין להתחייב עליהן משום נותר, כי אי אפשר לזרוק עליהם את הדם. שהרי אין בשר כזית בשר לאכילת אדם, וגם

ששלמים מצטרפין לפיגול.

ובפשטות כוונת הגמרא להוכיח שכוונת הברייתא ל"עולה" דוקא, כמו שמצינו במשנה, או כפרש"י בחגיגה [ב, ב] שברייתא לאו סמכא היא, ואין להקשות מ סיפא כאשר גם הרישא לא ניחא, ורק אחר שיש סיוע לדין הרישא ממשנה, קשיא מסיפא.

לאכילה וחצי הקטרה, והשמיענו שצריך שיתיר כזית שלם לאכילה או לזריקה. וכן נקט גם בקהילות יעקב [פסחים נב].

והנה ההיתר שעושה זריקת הדם הוא על איסור אכילת קדשים או הקטרם קודם זריקת הדם, ולא להחיל מצות אכילת קדשים [וכנ"ל, שלכך אין צריך כזית]. ובמשמר הלוי [קנ"ה] תמה הרי גם לחצי שיעור צריך היתר של זריקת הדם, ולמה לא יזרק על פחות מכזית. אולם מו"ר הגראי"ל אמר כי הדבר פשוט שאין "שם קרבן" לפחות מכזית. וכוונתו, שאף אם זריקת הדם תלויה בפעולתה להתיר הבשר, היינו רק כשמחירה כזית שנחשב קרבן, אך בפחות מכך, אף שיש בשר איזה שהוא איסור, לא חל דין הזריקה לגבי הבשר [ואף אם הותר האיסור, אינה נחשבת זריקה לגבי קרבן].

עוד יתכן לומר כמבואר לעיל, שאינו דין בזריקה שתתיר איסור, אלא דין בקרבן שצריך שיהא בו בשר ודם, והוא רק תנאי בזריקה

99. הגרי"ד סולוביציק העיר למה הוצרך רבי יהושע להשמיענו שאין מצטרפין והרי אין כאן לא אכילת כזית ולא הקטרת כזית, והעלה מכך כי אף אם דין אכילה והקטרה חל גם בפחות מכזית [וכמבואר בבית הלוי ח"א ב לענין אכילה שענינה לכלות הבשר ואין בה שיעור מעשה אכילה], בכל זאת הכלל ש"אם אין בשר אין דם" הוא בכזית דוקא, כי הוא דין בקרבן שיהא לו בשר ודם, והיינו שיש תנאי בזריקה שתהא לצורך כזית בשר, ואינו דין בזריקה שתתיר איסור. ובזה היה הוה אמינא שיתיר חצי כזית